

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
En aan de Minister voor Natuur en Stikstof
De heer H. Staghouwer en mevrouw C. van der Wal-Zeggenlink
Bezuidenhoutseweg 57
2595 AA Den Haag

Datum : 28 april 2022
Kenmerk : 1130-22
:
Contactgegevens : Mette Vreeken (mette.vreeken@vogelbescherming.nl)
Betreft : Reactie Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, LandschappenNL en Wereld
Natuur Fonds op de Observation Letter van de Europese Commissie over het NSP

Geachte heer Staghouwer en mevrouw Van der Wal,

Op 31 december is het Nationaal Strategisch Plan (NSP) ingediend bij de Europese Commissie. Inmiddels heeft de Europese Commissie in de vorm van een Observation Letter haar eerste reactie gegeven op het NSP. De Commissie heeft in deze brief een aantal verhelderende vragen gesteld, maar heeft ook kritiek op de gebrekkige ambities of onduidelijkheden in het NSP.

Uw ministerie werkt nu aan een appreciatie van de Observation Letter en u bent voornemens om binnenkort een reactie naar de Europese Commissie te sturen. Daarom deel ik namens Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, LandschappenNL en het Wereld Natuur Fonds graag onze reactie en aanbevelingen inzake de Observation Letter met u.

Wij hebben tijdens de Maatschappelijke Begeleidingsgroep vernomen dat u niet de intentie hebt het NSP aan te scherpen op basis van de Observation Letter, maar alleen om zaken te verduidelijken. Dit lezen wij tevens terug in uw initiële reactie op de Observation Letter, welke op 22 april met de Tweede Kamer gedeeld is. Wij merken op dat met het aanscherpen van het NSP mogelijkheden bestaan om versneld stikstofuitstoot te reduceren, klimaatverandering tegen te gaan en waterkwaliteit te verbeteren. En hiermee de natuur en economie ruimte te geven. Wij kunnen niet instemmen met het onbenut laten van deze mogelijkheid en vragen u onderstaande aandachtspunten mee te nemen in de afronding van het NSP.

1. Voeg resultaatindicatoren toe op klimaat, water, landschap, biodiversiteit en bodem

De Commissie concludeert dat de interventies uit het NSP "niet ver genoeg gaan om de milieu-, biodiversiteits- en klimaatuitdagingen in Nederland aan te pakken". Daarnaast spreekt de Commissie in algemene zin over "ontbrekende, incomplete en/of inconsistente elementen van het NSP". Zo is de Commissie van mening dat niet alle opgaven uit de SWOT-analyse door het NSP geadresseerd worden en wordt ook niet aangegeven of en in hoeverre deze opgaven via nationaal beleid gerealiseerd worden.

Verder vindt de Commissie dat het NSP onvoldoende duidelijk maakt in hoeverre alle interventies - afzonderlijk en gezamenlijk - bijdragen aan de gestelde doelen. Dat komt volgens de Commissie onder meer door een gebrek aan resultaatsindicatoren in het NSP, waardoor het ambitieniveau, het doelbereik en de voortgang van het NSP niet goed beoordeeld en gemonitord kunnen worden. Concreet ontbreken er bijvoorbeeld resultaatindicatoren en/of streefwaarden op het vlak van klimaatadaptatie en -mitigatie, luchtkwaliteit, gebruik van pesticiden, waterkwaliteit en nutriëntenbeheer.

Wij onderschrijven deze constatering. Wij adviseren u daarom om concrete doelen op de voorgaande gebieden toe te voegen aan het NSP, mede op basis van de ambities uit het Regeerakkoord. Daarbij zouden we graag een antwoord zien op de vraag hoe en in welke mate het NSP gaat bijdragen aan het behalen van:

- de Kaderrichtlijn Water doelen in 2027 en het versterken van het watervasthoudend vermogen van het landschap om droogte en wateroverlast aan te pakken;
- 50 procent stikstofreductie in 2030, zoals vastgelegd in het Regeerakkoord;
- de doelen uit het Actieprogramma Nitraatrichtlijn en het Addendum daarbij;
- het streven om te komen tot 50 procent minder gebruik van pesticiden zoals vastgelegd in de "Van boer tot bord"-strategie van de Europese Commissie;
- het streven naar 50 procent minder uitspoeling en 20 procent minder gebruik van nitraat zoals vastgelegd in de "Van boer tot bord"-strategie van de Europese Commissie.
- de CO₂-reductie zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord en de bijbehorende ambitie om het peil te verhogen in de veenweidegebieden;
- de instandhoudingsdoelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

2. Benut budget uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied in de tweede pijler

De Commissie stelt met 'bijzondere bezorgdheid' vast dat het NSP niet specifiek ingaat op het overschot aan dierlijke mest in Nederland. Nederland wordt gevraagd dit 'op alle niveaus' in het NSP aan de orde te stellen. Uit de beoordeling van de Commissie blijkt dat Nederland een hoog risico loopt om de VHR-doelstellingen voor 2030 niet te realiseren en dat stikstofdepositie ook daarna een punt van zorg zal blijven. De Commissie stelt vast dat de landbouw verantwoordelijk is voor 88% van de totale ammoniakemissie en vraagt Nederland om 'activerende maatregelen en investeringen' om zo de ammoniakemissie verder terug te dringen.

De Commissie geeft tevens aan meer informatie te willen over de aansluiting van het GLB op het nationale beleid en de interactie daartussen. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) stelt substantieel nationaal budget beschikbaar om de uitdagingen in de landbouw aan te pakken. Vanuit het NPLG komt de komende jaren 25 miljard euro beschikbaar om de gecombineerde stikstof-, water-, klimaat- en biodiversiteitsuitdagingen in ons land aan te pakken. Echter, het grootste gedeelte van deze middelen kan pas vanaf 2024 ingezet worden.

Het GLB biedt de mogelijkheid om onbeperkt nationaal budget toe te voegen aan de tweede pijler van het NSP, waarvan dan 20 procent op het boerenerf moet landen. Het voordeel hiervan is dat deze middelen snel en zonder staatssteuntoets kunnen worden ingezet om een groter deelname- en

doelbereik te realiseren. Wij vragen u daarom om substantieel budget uit het NPLG toe te voegen aan de tweede pijler van het NSP om hiermee al vanaf 2023 extensivering rondom Natura 2000-gebieden en peilverhoging in veenweidegebieden te realiseren en agrarische ondernemers hiervoor te compenseren.

3. Beloon boeren voor hun inzet op het gebied van natuurinclusieve landbouw

De Commissie wil ook weten op welke manier het NSP landelijke initiatieven voor natuurinclusieve landbouw ondersteunt en met welke financiële middelen. Daarnaast heeft Nederland aangegeven dat het NSP niet het juiste instrument is om beprijzing van externe effecten te stimuleren. De Commissie verzoekt Nederland om aan te geven hoe een eerlijke prijs voor boeren dan wel gestimuleerd of afgedwongen kan worden.

In het Regeerakkoord staat dat het kabinet een niet-vrijblijvende bijdrage vraagt van ketenpartijen ten behoeve van verduurzaming en de inkomenspositie van de boer. Om deze ketenpartijen te laten bijdragen is het essentieel om duurzaamheidsafspraken te maken tussen die partijen. Deze afspraken zijn sinds december 2021 mogelijk middels de GMO-verordening (1308/2013 art. 210 bis). Wij verzoeken u daarom om in het aangepaste NSP aan te geven hoe:

- de mogelijkheden van deze verordening voor duurzaamheidsafspraken geïmplementeerd kunnen worden;
- te identificeren welke ketenafspraken het meest effectief zijn voor bevordering van natuurinclusieve landbouw in Nederland en op welke mate deze kan bijdragen aan doelen uit het NSP;
- ketenpartijen te informeren over de mogelijkheden van de GMO-verordening;
- deze partijen actief aan te sporen en te ondersteunen bij het maken van deze ketenafspraken.

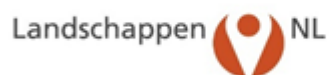
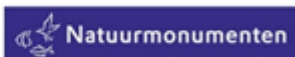
4. Meer landschapselementen ter bevordering van de biodiversiteit

De Commissie constateert dat - hoewel de SWOT-analyse aantoont dat de toestand van de biodiversiteit in ons land zorgwekkend is - de noodzaak om biodiversiteit en landschappen te herstellen onvoldoende gedetailleerd is uitgewerkt. Daardoor is het ingewikkeld om deze belangen te koppelen aan de relevante interventies van het NSP, zoals de ecoregeling en het ANLb, en om te duiden wat op dit gebied via het NSP en wat via nationaal beleid wordt aangepakt.

Nederland heeft te weinig landbouwgrond met landschapselementen en moet volgens de Commissie de voorgestelde aanpak in het NSP verbeteren om dit percentage te vergroten. Wij blijven daarom pleiten voor het verplicht stellen of stimuleren van de aanleg van minimaal 10 procent landschapselementen op de oppervlakte landbouwgrond ter bevordering van de biodiversiteit, zoals het Aanvalsplan Landschapselementen ook bepleit. Hiervoor kan eventueel additioneel geld uit het NPLG ingezet worden in de tweede pijler.

Tot slot

Met de aanscherping van het Nationaal Strategisch Plan ligt er de kans om additioneel vergroening van en een goed toekomstperspectief voor de landbouwsector te realiseren, met aanvulling vanuit het nieuwe kabinetsbeleid ten aanzien van het NPLG. Wij zijn van mening dat bovenstaande

aandachtspunten bij kunnen dragen aan een nodige verbetering van het NSP en hopen dat u deze in acht neemt bij de aanscherping ervan.

Uiteraard gaan we over het bovenstaande graag met u in gesprek. Wij zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,
Mede namens: Natuurmonumenten, LandschappenNL en Wereld Natuur Fonds

Floris van Hest
Directeur Vogelbescherming Nederland